

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NATIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

FEBRUARIE/MAART 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 31 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE**1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:**

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
	LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN:
Leeruitkoms 1 (Geskiedkundige ondersoek)	1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geskiedkundige begrippe)	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGEBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

<ul style="list-style-type: none"> • By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde. • By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is. • By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
--

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG	
<u>Vlak 1</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word. • Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
<u>Vlak 2</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun. • Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis. • Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

- **NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.**
- **KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.**
- **BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs “feite” neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om “modelantwoorde” voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik geenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie
- Verkeerde stelling
- Irrelevante stelling
- Herhaling **R**
- Analise **A**✓
- Interpretasie **1**✓

4. Die matriks
4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 8)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20
--------	--------	---------

**GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK:
PUNTETOTAAL: 30**

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE RUBRIEK OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80 – 100% 24 – 30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70 – 79% 21 – 23 [Baie goed]	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teen-argument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60 – 69% 18 – 20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg. Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50 – 59% 15 – 17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuieis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40 – 49% 12 – 14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30 – 39% 09 – 11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0 – 29% 0 – 8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HET DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE DIE BEËINDIGING VAN APARTHEID IN SUID-AFRIKA BEÏNVLOED?

1.1

1.1.1 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1A – L1 – LU1 (AS3)]*

- Suid-Afrika blootgestel – kon nie meer kommunisme gebruik as 'n verskoning vir apartheid
- Die dae van die apartheidsregering is getel
- Die nasionalistiese regering wakker gemaak om met die proses van politiese hervorming te begin in Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.1.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1A – L2 – LU1 (AS3)]*

- Suid-Afrika bewus van die Koue Oorlog stryd tussen die VSA en die USSR – voorgekom as die vesting van westerse belange in Afrika
- Vir die Weste, was Suid-Afrika hulle agent om die uitbreiding van kommunisme te keer
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1A – L3 – LU1 (AS3)]*

- Suid-Afrika is vry van die dreigement van kommunisme
- Sosialistiese revolusie van die stryd van die werkers is geëindig
- Invloed van die Sowjetunie as 'n agent van revolusionêre verandering het tot 'n einde gekom
- Die weste (VSA) Suid-Afrika se bondgenoot was nou gesien as die enigste supermoontheid
- Die vrees van die SAKP as 'n revolusionêre mag nie meer 'n gevaar nie (enige 2 x 2) (4)

1.1.4 *[Interpretasie en sintesis van bewyse van Bron 1A – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Inligting nie gebaseer op primêre bewyse nie
- Inligting kan eensydig wees en sonder egtheid
- Dekking van periode onvoldoende
- Inhoud nie oortuigend nie
- Bron kan intensiteit en omvattendheid kort in terme van die tyd periode
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

1.2

1.2.1 *[Interpretasie van bewyse in Bron 1B – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- De Klerk het geglo dat die ANC verswak was aangesien dit op die sosialistiese regerings vir finansiële, militêre en logistiese ondersteuning staatgemaak het
- ANC sou nie die verwensde ondersteuning kon werf om 'n uitdaging te wees vir De Klerk se regering (enige 1 x 2) (2)

1.2.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron1B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- De Klerk was baie intuïtief en kon die geleenthede sien wat vir Suid-Afrika gekom het as gevolg van die vinnig-veranderende internasionale politiese scenario
- De Klerk het die kapasiteit gehad om voordeel te trek uit die veranderende scenario in die beste belange van Suid-Afrika (enige 1 x 3) (3)

1.2.3 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 1B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Die skielike veranderinge in Sowjet buitelandsebeleid het die ANC op die verkeerde voet betrap
- ANC leiers in die tronk en in ballingskap was gereed vir 'n vreedsame proses
- As 'n verbande organisasie was die ANC intern en ekstern ontwrig
- ANC het nie gelyk soos 'n georganiseerde, verenig en gedissiplineerde organisasie vir enige vredesproses (enige 1 x 2) (2)

1.2.4 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 1B – L2 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Die toespraak op 2 Februarie 1990 was die eerste groot kraak in die graniet van apartheid
- Die vrylating van Mandela van die tronk sou 'n aansteeklike impak gehad het op alle politiese gevangenes in die land
- Belangrike eise vir politiese verandering en transformasie in die land is openbaar
- Die onvermydelikheid van swart meerderheidsregering sou 'n faktor raak
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.2.5 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 1B – L2 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Die ineenstorting van kommunisme het vir De Klerk geen keuse gelaat aangesien apartheid gesien is as die wapen waarmee die verspreiding van kommunisme gekeer kon word
- De Klerk het nie meer 'n rede vir die voortbestaan van apartheid gehad nie
- Die ineenstorting van kommunisme het 'n sinoniem geword vir die ineenstorting van apartheid (enige 2 x 2) (4)

1.3

1.3.1 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 1C – L3 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Gelykmaking van die speelveld voor die begin van onderhandelinge
- Proses van onderhandelinge het geëis dat alle politiese gevangenes bevry moes word
- Onderhandelinge kan nie begin terwyl van hulle nog in die tronk is nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.3.2 *[Interpretasie van bewyse in Bron1C – L1 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Land oopgemaak vir die proses van vrede en onderhandelinge
- Woede van die mense aangespreek
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.3.3 *[Uittreksel van inligting uit Bron 1C – L1 – LU1 (AS3)]*

- Waardeer innig jou besluite
- My vooruit in kennis stel van die feit
- Belangrike stelling wat 'n groot impak moes gehad het beide binne en buite die land (3 x 1) (3)

1.3.4 *[Interpretasie en analise van bewyse van Bron 1C – L2 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Kobie Coetsee as Minister van Justisie in De Klerk se kabinet het gehelp om die proses van bevryding van politiese gevangenes aan die gang te kry en vir die voortgesette kommunikasie met die leier van die ANC
- Gerrit Viljoen Minister van Grondwetsake in De Klerk se kabinet het gehelp met die konstitusionele proses in die vredesooreenkoms (2 x 2) (4)

1.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse van al die bronne – L2&3 – LU1 (AS2&3); LU2 (AS2&3); LU3 (AS2&3&4)]*

- Mandela verpersoonliking van die Swart stryd om vryheid in Suid-Afrika en sy bevryding was die begin van 'n nuwe era in die geskiedenis van die land
- Bevryding – die begin van politiese verandering en 'n oomblik van groot verwagtinge
- Suid-Afrika se politiese beeld het helderder en meer positief gelyk nasionaal en internasionaal
- Suid-Afrika nie meer gesien as die muishond van die Weste nie
- Bevryding het 'n gevoel van hoop en stabiliteit gebring vir die toekoms
Politiese landskap getransformeer van 'n toekoms van geweld, verdeling en onderdrukking tot 'n toekoms van vrede en voorspoed
- Enige ander relevant antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

LEVEL 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. toon geen of min begrip van hoe die bevryding van Mandela die politiese scenario in Suid-Afrika verander het • Gebruik bewyse gedeeltelik om verslag te doen oor die onderwerp of kan nie verslag doen oor die onderwerp nie 	Punte: 0 – 2
LEVEL 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en verwys tot 'n groot mate na die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe die bevryding van Mandela die politiese scenario in Suid-Afrika verander het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte: 3 – 4
LEVEL 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewys bv. demonstreer 'n deeglike begrip van hoe die bevryding van Mandela die politiese scenario in Suid-Afrika verander het • Bewyse verwys goed na die onderwerp • Gebruik bewyse in 'n doeltreffend manier, in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp wys 	Punte: 5 – 6

(6)

1.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

1.5.1 *[Beplan en bou 'n argument, wat op bewyse gebaseer is, deur analitiese en interpreteringsvaardighede te gebruik - L1 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

SINOPSIS

Kandidate behoort te bespreek hoe die ineenstorting van die Sowjetunie die weg gebaan het vir hervorminge in Suid-Afrika.

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet bespreek hoe die ineenstorting van die Sowjetunie die weg gebaan het vir verandering.

UITBREIDING

- Gorbachev se rol in die beëindiging van kommunisme
 - Die bekendstelling van Glasnost en Perestroika in Rusland
 - Die impak van Glasnost en Perestroika op Suid-Afrika
 - De Klerk kon nie meer die argument gebruik dat apartheid die gevaar van kommunisme keer nie
 - Verbande politiese organisasies kon nie meer gesien word as kommunisties-geïnspireerde terroriste nie
 - De Klerk is gedwing om met voorheen verbande politiese organisasies soos die ANC te onderhandel
 - Die weg is gebaan vir onderhandeling met die ANC, wat gelei het na die proses van demokratisering in Suid-Afrika
 - Proses van onderhandeling is begin vir die beëindiging van apartheid
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet die bespreking met 'n gepaste gevolgtrekking afsluit.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 in hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesser.

1.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te bou deur bewyse te gebruik van die bronne en eie kennis om die argument te ondersteun - L2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf wat verduidelik hoe die ineenstorting van die Sowjetunie die ANC en die apartheidsregering geen keuse gelaat het behalwe om tot 'n onderhandelde skikking in te stem.

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord gebruik:

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet demonstreer hoe Gorbachev se hervorminge instrumenteel was om die ANC en die apartheidsregering sover gekry het om te onderhandel.

UITBREIDING

- Die ANC is gedwing om met die apartheidsregering te onderhandel omdat dit geen militêre, revolusionêre of ekonomiese ondersteuning gekry het van die Sowjetunie nie
 - Die einde van kommunisme het daartoe gelei dat Kubaanse en MK troepe uit Angola moes padgee
 - Onafhanklikwording van Namibia is gesien as 'n voorganger vir 'n onderhandelde skikking
 - Die ANC moes dus vir homself sorg as gevolg van die veranderende internasionale scenario
 - Druk van die supermoontheide af om vir 'n vreedsame skikking te werk
 - Die ANC en die apartheidsregering moes 'n vreedsaam en praktiese oplossing vind
 - Die apartheidsregering het die geleentheid aangegryp om met die ANC te onderhandel want die ANC het geblyk om, sonder Sowjet revolusionêre ondersteuning, verswak te wees.
 - Enige ander relevante respons
- Gevolgtrekking: Kandidate moet die bespreking met 'n gepaste gevolgtrekking afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 in hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te assesser.

[75]

VRAAG 2: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE USSR IN DIE 1990's TOT DIE HERVOORSTELLING VAN ANGOLA (SENTRAAL-AFRIKA) GELEI?

2.1

2.1.1 [*Uittreksel van inligting in Bron 2A – L1 – LU1 (AS3)*]

- VSA en USSR (2 x 1) (2)

2.1.2 [*Verduideliking van bewyse in Bron 2A – L3 – LU1 (AS3)*]

- Belangstelling in die natuurlike hulpbronne van die land vir hulle eie ekonomiese welstand
- Territoriale stryd om beheer deur ondersteuning vir politiese faksies
- VSA het die rebelse UNITA-beweging ondersteun en USSR het MPLA-finansieëring en wapens ondersteun
- Afrika (Angola) blootgestel tot uitbuiting deur mededingende supermoontheide
- Uitbreiding van die Koue Oorlog na die Afrika vasteland (Angola)
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.1.3 [*Uittreking en interpretasie van bewyse in Bron 2A – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)*]

- USSR het nie meer die wil of die middele om die MPLA verder finansiëel te ondersteun
- MPLA het Marxistiese-Leninistiese beleide geëindig
- MPLA het vir 'n verkiesing gevra
- VSA loop oor - laat UNITA in die steek - ondersteun MPLA
- UNITA weier om die verkiesingsuitslag te aanvaar- oorlog weer begin
- UNITA het ondersteuning van buite Angola verloor (enige 2 x 2) (4)

2.1.4 [*Interpretasie en verduideliking van bewyse in Bron 2A – L3 – LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)*]

- Geglo dat verkiesingsuitslae gekul is
- Geglo dat hy die VSA se belange verteenwoordig het en dat hy ondersteuning sou kry om die oorlog voort te sit
- Die MPLA regering sou nie deur destabilisasie Angola vreedsaam kon regeer nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.1.5 [*Interpretasie en verduideliking van bewyse in Bron 2A – L2- LU2 (AS2) LU3 (AS2&3)*]

- Verseker dat land vorentoe beweeg in terme van verkiesings
- VSA het UNITA in die steek gelaat en MPLA ondersteun om toegang tot olie te verseker
- Buitelandse ingryping in Angola uitgenooi vir 'n vreedsame politiese skikking
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.1.6 [*Uittrekking van bewyse in Bron 2A – L1- LU1 (AS3)*]

- Deur die Amerikaners in die steek gelaat
- Ondersteuning buite Angola verloor
- Grootste bondgenoot, Sese Seko , Kongo, omvergewerp (enige1 x 2) (2)

2.1.7 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse in Bron 2A – L2- LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Kan eensydig wees
- Westerse perspektief
- Bewyse selektief – verdere historiese evaluasie nodig
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2

2.2.1 *[Analise van historiese konsepte in Bron 2B- L1- LU2 (AS1)]*

(a) Burgeroorlog

- Interne oorlog of stryd tussen faksies in die land wat van godsdienverskille, klas, etnies, ens uitvloei
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

(b) Veelpartystelsel

- Meer as een party neem aan verkiesing deel en in parlement verteenwoordig
- Hoeksteen van demokrasie (enige 1 x 2) (2)

2.2.2 *[Trek relevante inligting van Bron 2B – L2 – LU1 (AS3)]*

- Koloniale moontheid wou vrede en stabiliteit verseker
- Bicesse Ooreenkoms in Portugese hoofstad (Lissabon) onderteken (enige 1 x 2) (2)

2.2.3 *[Uittrekking en interpretasie van inligting in Bron 2B – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Veelpartystelsel gevra
- Skietstilstand gevra
- Demobilisasie van gewapende magte van MPLA en UNITA gevra
- Weg gebaan vir Angola se eerste demokratiese verkiesing (enige 1 x 2) (2)

2.2.4 *[Trek relevante inligting van Bron 2B – L1 – LU1 (AS3); LU3 (AS 2)]*

- Verskyning van nuwe politiese partye
- Paaie oop vir reis
- Vrye pers
- Datum bepaal vir eerste demokratiese verkiesing
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

2.3

2.3.1 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 2C – L2 – LU1 (AS3)]*

- Begeerte om politiese mag en beheer het alle ander oorwegings oorheers
- Intensiteit en uitgebreidenheid van burgeroorlog het vir totale beheer van land geveg, ongeag menslike verliese en lyding
- Meer landmyne as mense – moontlikheid om 'n slagoffer te wees baie hoog
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.3.2 *[Uittrekking en interpretasie van bewyse in Bron 2C – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Angola het 'n oop en erkende land geword op pad na hervoorstelling
- Wêreld se aandag op die teenwordingheid van landmyne en die verwoesting van Angola gevestig
- Internasionale ondersteuning vir verwydering van landmyne gevra
- 'n Einde aan die gebruik van landmyne gevra
- Die internasionale gemeenskap bewus gemaak van die lyding in Angola en die behoefte aan hulp
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.3.3 *[Uittrekking van relevante inligting in Bron 2C – L1 – LU1 (AS3)]*

- Teenwoordigheid van Rooikruis – humanitêre hulp gelewer
- Oorsese agentskappe en NRO's lewer humanitêre hulp
- Mense met kunsledemate toegerus en nuwe hoop in die lewe
- Deur betrokkenheid is mense die geleentheid gegee om mobiel en selfstanding te wees
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 1) (2)

2.3.4 *[Vergelyking van bronne tov ondersteuning van bewyse in Bron 2C - L3 - LU2 (AS2); LU 3(AS2)]*

- Visuele Bron: Verskaf bewyse van slagoffers van landmynongelukke, terwyl die geskrewe bron na die boosheid en gevaar van landmyne verwys. (1 x 2) (2)

2.3.5 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 2C- L3- LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Infrastruktuur vernietig
- Onskuldige burgers slagoffers en noodgevalle van oorlog
- Vredesproses ontspoor
- Skadeloosmaking van landmyne het 'n groot las op die regering geplaas
- Land nie vry van gevaar en onstabiliteit nie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)

2.4 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse in all bronne - L3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2 &3); LU3 (AS2, 3 &4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord te gebruik:

- Diana, Prinses van Wallis, kuier in Angola, vestig wêreld aandag op die gevaar van landmyne en die behoefte om hulle skadeloos te stel
- Betrokkenheid van die Rooi Kruis
- Betrokkenheid van oorsese maatskappye
- Internasionale befondsing
- UNITA aan sy lot oorgelaat deur VSA – VSA ondersteun MPLA
- Bicesse Ooreenkoms baan die weg vir demokratiese verkiesing
- VN toesig oor verkiesing

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre manier, bv. Toon geen of min begrip van hoe die internasionale gemeenskap tot Angola se vooruitgang bygedra het • Gebruik bewyse gedeeltelik om verslag te doen oor die onderwerp of kan nie verslag doen oor die onderwerp nie 	Marks: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is meestal relevant en verwys tot 'n groot mate na die onderwerp, bv. toon begrip van hoe die internasionale gemeenskap tot Angola se vooruitgang bygedra het • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer 'n deeglike begrip van hoe die internasionale gemeenskap tot Angola se vooruitgang bygedra het • Bewyse verwys goed na die onderwerp • Gebruik bewyse baie doeltreffend in 'n georganiseerde paragraaf wat begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

2.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.5.1 *[Beplan en bou 'n argument gebaseer op bewyse, met gebruik van analitiese en interpretiewe vaardighede - L1 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet sê of hulle saam met die stelling 'die ineenstorting van die USSR het vir Angola 'n geleentheid gebied vir hoop en stabiliteit' stem. Kandidate moet hulle argument teen die stelling motiveer.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik of die ineenstorting van die USSR 'n geleentheid gebied het vir hoop en stabiliteit.

UITBREIDING

Die ineenstorting van die USSR het vir Angola 'n geleentheid gebied vir hoop en stabiliteit.

- Einde van die Koue Oorlog – USSR onttrek uit Angola
 - MPLA laat staan Marxisme-Leninisme
 - VS Minister van buitelandse sake het die weg gebaan vir die einde van die burgeroorlog
 - Skietstilstand en verkiesing beplan vir 1992
 - MPLA het veelpartystelsel aangeneem
 - Veelparty verkiesing
 - Ondersteun demokratiese beginsels – vry en regverdig verkiesing
 - Skikking van huishoudelike konflik – dood van Savimbi
 - Demokrasie en kapitalisme gewilder as kommunisme
 - Skuif na mark-georiënteerde ekonomiese beleide
 - Einde van oorlog – fokus op Angola se minerale bates – olie en diamante om die ekonomie te laat herlewe
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument sluit deur te verduidelik of die ineenstorting van die USSR wel die geleentheid gebied het vir hoop en stabiliteit in Angola. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 in hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesseer.

2.5.2 *[Sintetiseer inligting om 'n oorspronklike argument te bou met gebruik van bewyse in die bronne en eie kennis om die argument te ondersteun - L2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Die kandidaat behoort die volgende punte in die antwoord in te sluit.

SINOPSIS

In die skryf van die verslag moet kandidate veral kyk na hoe Angola 'n slagoffer geword het van die gevestigde belange van die supermoonthede.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe Angola 'n slagoffer geword het van die supermoonthede.

UITBREIDING

- Koue Oorlog Era- betrokkenheid van USSR en USA
 - Angola tussen kommunisme en demokrasie betrap
 - Rusland en Cuba ondersteun MPLA
 - VSA en Suid-Afrika ondersteun UNITA
 - Angolese olie het veroorsaak dat die VSA na die ander kant to oorgeloop het – besluit ofm MPLA te ondersteun
 - Angola se minerale rykdom bv. Diamante en olie, het buitelandse magte uitgenooi om in te meng – nie altyd tot Angola se voordeel nie.
 - Enige ander relevante antwoord
- Slot: Kandidate moet hulle argument sluit deur te verduidelik hoe Angola 'n slagoffer geword het van die gevestigde belange van die supermoonthede. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 in hierdie dokument om hierdie uitgebreid skryfwerk te assesser. [75]

VRAAG 3: HOEKOM WAS DIE 1994 ALGEMENE VERKIESING 'N SPESIALE HISTORIESE GEBEURTENIS IN DIE POLITIEKE GESKIEDENIS VAN SUID-AFRIKA?

3.1

3.1.1 *[Uittreksel van Bron 3A – L1 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Mense in 'n bui van feesviering
- Vreugdevolle aangeleentheid – stem vir die eerste keer vir baie
- Simbolies die einde van apartheid – 1ste demokratiese verkiesing
- Gees van welwillendheid onder alle rasse
- Geleentheid 'n nuwe begin in Suid-Afrika se politiese era (enige 1 x 2) (2)

3.1.2 *[Interpretasie van bewyse van Bron 3A – L2 – LU1 (AS3)]*

(a) Swart kieser

- Opgewonde
- Sin van verligting
- Sin van vreugde
- Sin van verbasing
- Sin van trots
- Hoop vir die toekoms
- Enige ander relevante antwoord

(b) Wit kieser

- Sin van vreugde – hoopvol oor die toekoms
- Trots
- Vrees vir die toekoms
- Onverskillig
- Vrees – Swart meerderheidsregering
- Geleentheid 'n wonderwerk
- Enige ander relevant antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.1.3 *[Vergelyk Bronne 3A & 3B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

- Beide weerspieël vreugde en opgeruimdheid oor die geleentheid om vir die eerste keer te kan stem
- Beide weerspieël die vreugdevolle sin van Suid-Afrika wat deel in die geboorte van 'n nuwe nasie
- Beide weerspieël die sin van versoening
- Beide weerspieël die 'wonderwerk' van transisie tot demokrasie
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.4 *[Interpretasie en analise van bewyse in Bron 3A – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

AKKURAAATHEID

- Apartheid was voordelig vir wittes terwyl swart mense die gevolge van onderdrukking en gebrek aan geleenthede moes ly
- Enige ander relevante antwoord. (1 x 2) (2)

3.1.5 *[Interpretasie en verduideliking L1– Lu1 (AS3); Lu2 (AS2); Lu3 (AS2)]*

- Gelyke geleentede vir beide
- Beide is Suid-Afrikaners
- Geboorte van 'n nuwe Suid-Afrika – vry van verdrukking
- Dood van apartheid
- Suid-Afrika is nie langer 'n uitgeworpe staat nie
- Nuwe era in Suid-Afrikaanse politiek
- Bevryding van 'n minderwaardigheidsgevoel (swart) en meerderwaardigheidsgevoel (wit)
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

3.2

3.2.1 *[Verduideliking en interpretasie – L3 – LU2 (AS2); LU3 (AS2 & 3)]*

- Hervormings het tot die ontbloting van apartheid en die einde van blanke minderheidsbeheer gelei
- Politieke druk vir verandering binne en buite die land
- Toenemende internasionale isolasie
- Toenemende ekonomiese sanksies het die ekonomie lam gelê/geknou
- Enige ander relevante respons (enige 2 x 2) (4)

3.2.2 *[Verduideliking van bewyse – vergelyk geskrewe en visuele bronne – L2&3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Simboliese ontbloting van apartheid en die einde van blanke minderheidsbeheer
- Gees van welwillendheid en versoening
- Wonderoordrag van mag – nuwe era in Suid-Afrikaanse politiek
- Enige ander relevante respons (enige 2 x 2) (4)

3.2.3 *[Interpretasie en evaluasie van bewyse deur Bronne 3B – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2) te gebruik]*

- Na jare wat Mandela apartheid teëgestaan en gevangenskap verduur het, kan hy nou die voordele en uitdagings van 'n nuwe Suid-Afrika geniet
- As die eerste president van 'n nuwe demokratiese Suid-Afrika, moet Mandela die bitterheid van die verlede met die uitdagings van die toekoms oorbrug
- Met die land tot sy beskikking en sy visie behoort hy die een te wees wat Suid-Afrika se toekoms sal uitwerk
- Mandela was daartoe in staat om saam met sy vyande te werk om 'n beter Suid-Afrika te bou
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 3) (3)

3.2.4 *[Interpretasie en ontleding van bewyse uit Bron 3B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- DE KLERK: Nadenkend – einde van 'n era van blanke minderheidsbeheer
- MANDELA: Vreugdevolle gevoel van sukses – dood van apartheid
- Enige ander relevante respons (enige 2 x 2) (4)

3.2.5 *[Interpretasie en ontleding van bewyse uit Bron 3B – L2- LU1(AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS3)]*

HET REDE GEHAD

- DE KLERK: Het besef dat apartheid ontbloeit en Mandela vrygelaat moes word. Dit het tot die beëindiging van blanke minderheidsbeheer en menseregteskendings gelei.
- MANDELA: Vergifnis en versoening met die agente van apartheid ter wille van 'n beter Suid-Afrika
- Enige ander relevante respons

HET NIE REDE GEHAD NIE

Kandidate moet die relevante bewyse verskaf (enige 2 x 2) (4)

3.3

3.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS3)]*

- Apartheid het rampspoedige implikasies vir Suid-Afrika – menseregte oortredings
- Apartheid het Suid-Afrika verdeel en het baie pyn en lyding veroorsaak
- Apartheid het tot die isolasie van Suid-Afrika gelei.
- Apartheid het Suid-Afrika tot 'n tydbom ingekort
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – L1 – LU1(AS3)]*

- Die gemeenskap waar almal met menswaardigheid behandel word
- Die gemeenskap waar almal gelyk is
- Geleentheid vir alle inwoners/burgers
- Die gemeenskap waar Suid-Afrikaanse uiteenlopende bevolkings en kulture in harmonie kan lewe
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.3.3 *[Interpretasie en verduideliking van bewyse uit Bron 3C – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Suid-Afrika het verskillende kulture en rassegroepe – Blankes, Kleurlinge, Indiërs en swart mense.
- Veelkleurige vlag beeld die verskillende kulture en landskap uit
- Die veelkleurige vlag beeld die rykheid van die Suid-Afrikaanse land en vindingrykhede uit
- Die samesmelting van kleure reflekteer die Suid-Afrikaanse landskap, mense, kultuur en omgewing
- 'n Nuwe Vlag 'n nuwe begin vir 'n nuwe Suid Afrika – voor gedeel en demoniseer
- Die ou Vlag simboliseer verdeeldheid en haat
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4 *[Interpretasie, ontleding en sintese van bewyse uit alle bronne – L1- 3 – LU1 (AS1); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit

- Sin van blydschap, wonder, en trotsheid
- Verwagtinge vir 'n beter toekoms
- Onsekerheid oor die toekoms
- Einde van 'n era van onderdrukking en eksploitasie
- Opgewonde oor die uitdagings wat voor 'n nuwe Suid Afrika le
- Opgewonde oor die nuwe geleenthede wat vir Suid Afrika wag
- Blydschap oor die vreedsame oorgang na demokrasie
- Verligting oor geen geweld- liewer 'n sin van broederskap
- Optimism vir 'n nuwe Suid Afrika
- Enige relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementere wyse bv. . toon geen of min begrip van denke en emosies op stembag 27 April 1994 • Gedeeltelike gebruik van bewyse om oor die onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse oorwegend relevant en hou tot 'n groot mate verband met die onderwerp bv. toon begrip van denke en emosies op stembag 27 April 1994 • Gebruik bewyse op 'n basiese wyse 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreer deeglike begrip van die denke en emosies op stembag 27 April 1994 • Bewyse het betrekking op die onderwerp • Gebruik bewyse effektief in 'n georganiseerde paragraaf wat duidelike begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

3.5 UITGEBREIDE SKRYFWERK

3.5.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument wat op bewyse gebaseer is deur analitiese en interpretasievaardighede te gebruik - L1 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

Kandidate behoort die stelling te bespreek . As hulle saamstem moet hulle bespreek hoekom die 1994 algemene verkiesing 'n spesiale en historiese gebeurtenis in die Suid Afrikaanse politieke geskiedenis is. As hulle nie met die stelling saamstem nie, moet hulle verduidelik hoekom hulle nie saamstem nie

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet die stelling beredeneer – saamstem of nie saamstem nie en motiveer hoekom hulle so besluit het

UITBREIDING

- De Klerk aankondiging – Vrylating van Mandela en politieke gevangenes
- Besprekings begin : Pretoria Minute, Groote Schuur Minute die pad oopmaak
- CODESA
- Ontbloot apartheid en beëindig blanke minderheidsbeheer
- Verkiesingsdatum besluit : 27 April 1994
- Vrees van burgeroorlog en geweld het nie gebeur nie
- Vreedsame oorgang na demokrasie
- Terwyl Suid -Afrikaners gewag het om te stem het hulle mekaar gevind
- Ten spyte van verskille het almal dieselfde bekomernisse en aspirasies
- Hoop vir die toekomstige Suid - Afrika- nie meer 'n paria staat
- Mandela ,die eerste Swart President van 'n demokratiese Suid –Afrika
- Baie internasionale hooggeplaastes het die inhuldiging van Mandela as President bygewoon
- Enige ander relevante punt
- Gevolgtrekking: Kandidate behoort hulle redenasie met 'n relevante gevolgtrekking af te sluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 in hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

- 3.5.2 [Sintese van inligting om 'n oorspronklike argument to konstrueer deur bewyse uit al die bronne en eie kennis te gebruik om die argument te ondersteun – L2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

SINOPSIS

Kandidate se verslag behoort op die 1994 verkiesing en die inhuldiging seremonie van Mandela as die eerste Swart President van 'n demokratiese Suid-Afrika te fokus

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate behoort op die aspekte van die verkiesing en die inhuldigingseremonie te fokus

UITBREIDING

- Eerste demokratiese verkiesing 27 April 1994
- Wonderlike atmosfeer op verkiesingsdag- gelukkige atmosfeer
- Die wonder van 'n reenboog nasie
- Ten spyte van vrees – oorgang na demokrasie vreedzaam en sonder geweld
- De Klerk kry die respek van die wereld
- Inhuldiging van Mandela as die eerste Swart President van 'n demokratiese Suid-Afrika
- Grootste byeenkoms van internasionale staatshoofde and buitelandse hooggeplaastes Enige ander relevante punt
- Gevolgtrekking: Kandidate behoort die redenasie deur 'n relevante gevolgtrekking saam te vat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 in hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser. [75]

VRAAG 4: HET DIE WAARHEID-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) GESLAAG IN DIE ONTBLOTING VAN DIE WAARHEID OOR SUID-AFRIKA SE PYNLIKE VERLEDE?

4.1

4.1.1 *[Onttrekking van Bron 4A – L1 – Lu1 (AS3); Lu3 (AS2)]*

- Om by Umkhonto weSizwe aan te sluit (1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 4A – L3 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Umkhonto weSizwe: militêre vleuel van die ANC, om die apartheidsregering uit te daag; weiering om te luister en ernstige skending van menseregte
- ANC, het geen keuse gehad as om Umkhonto weSizwe te stig – bring die apartheidsregering tot sy sinne
- Blanke minderheidsbeheer – vorm van diktatorskap moes deur Umkhonto weSizwe teëgestaan word het
- Enige ander relevante respons (enige 2 x 1) (2)

4.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4A – L1 – LU1 (AS3)]*

- Voorbeeldig, hoogs intelligent, toegewyd en hardwerkend
- Tot MK-bevelvoerder vir die Nataloperasies bevorder (2 x 1) (2)

4.1.4 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 4A – L1 – LU1 (AS3)]*

- Phila is deur haar voormalige kamerade uit Swaziland ontvoer
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.1.5 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 4A – L3- LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Om van haar ontslae te raak
- Om haar in 'n informant/verklapper te verander
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.1.6 *[Ontleding en interpretering van bewyse uit Bron 4A - L3- LU1 (AS3); LU3 (AS3)]*

- Voormalige MK-soldate wat polisieinformante geword het
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.1.7 *[Interpretasie en ontleding van bewyse uit Bron 4A - L3- LU3 (AS2,3)]*

- Sy het geweier om haar samewerking aan die polisie te gee en die stryd te verrai
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.1.8 *[Interpretasie en bewyse uit Bron 4A – L3 – LU1 (AS3);
LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

HET REDE GEHAD

- WVK was 'n meganisme wat deur die wet gestig is vir mense om met inligting na vore te kom
- Die polisie het hulle reg uitgeoefen om vir amnestie aansoek te doen
- Hulle het hulleself teen vervolging beskerm, sou iemand besluit om te praat

HET NIE REDE GEHAD NIE

Hulle optrede was nie polities gemotiveerd nie

- Hulle het buite die wet opgetree
- Hulle het getuig dat hulle nie bereid was om haar te vervolg nie (enige 2 x 2) (4)

4.2

4.2.1 *[Interpretasie en verduideliking van bewyse uit Bron 4B – L3 – LU1 (AS3);
LU3 (AS2)]*

WAS NODIG

- Baie mense is in politieke geweld dood
- Hy was moreel verantwoordelik, aangesien mense in sy organisasie mense doodgemaak het en andere is doodgemaak omdat hulle aan sy organisasie behoort het
- As Christen het hy verstaan dat vergifnis belangrik was
- Enige ander relevante respons

WAS NIE NODIG NIE

- Hy het dit ontken dat hy ooit mense gestuur het om mense dood te maak
- Mense het aanhou sterf in politieke geweld
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Interpretasie en ontleding van bewyse uit Bron 4B – L3 – LU1 (AS3);
LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Nederigheid, medelye en berou
- Skrandere staatsman en 'n toegewyde politikus
- Geestelik, 'n regop leier
- Besorgd oor sy mense en die land
- Het die vermoë om belydenis te doen en om vergifnis te vra
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – L3 – LU1 (AS3);
LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Vrede is bereik
- Onderhandelinge is 'n kans gegun
- Nasie het bymekaar gekom vir vrede en samebestaan
- Geen geweld meer wanneer politieke verskille aangespreek word nie
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4B – L3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Versoenend
- Opreg
- Berou
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.3 *[Interpretasie en evaluering van bewyse uit Bron 4B – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

BRUIKBAAR

- Dit is 'n dankbetuiging van die leier van die IVP
- Baie leiers binne die Party sou die voorlegging opgestel het
- Historikus kan kruiskontroleer deur mondelinge onderhoude met die mense betrokke te voer
- Dokumente wat primêre bronne van die WVK is, is beskikbaar
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.4

4.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bronne 4C – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

- NP was 'n regerende Nasionale Party
- Verantwoordelik vir misdrywe tydens apartheid
- Party verantwoordelik vir die geheimhouding van sy skendings in die verlede
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 3) (3)

4.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bronne 4C – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

- Slegte daade wat deur die NP gepleeg is
- Slegte mense
- Hekse
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.4.3 *[Interpretasie en evaluering van Bronne 4C – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Strategie was om die ANC en die WVK uit te oorlê
- Die ANC het hulself altyd die slagoffers gemaak en het simpatie gekry
- Indien ons ook skreeu, sal ons simpatie kry
- Aandag sal êrens anders gerig word
- Enige ander relevante respons (enige 1 x 2) (2)

4.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bronne 4C – L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

JA

- Skelmstreke wat deur die NP gebruik is, is blootgelê
- NP is verantwoordelik vir die destabilisering van die land
- Enige ander relevante respons

NEE

- Is as partydig beleef
- Indruk is geskep dat die WVK 'n heksejag was (enige 1 x 2) (2)

4.4.5 *[Interpretasie en bewyse uit Bronne 4C L2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

(a) Aangehoudenenes vermoor

- Aktiwiste wat na arrestasie en/of gevangenskap nooit terugkeer het huis toe nie

(b) Moordbendes

- Polisie-eenheid is opdrag gegee om geïdentifiseerde aktiwiste, wat problematies was, te elimineer
- Enige ander relevante respons (2 x 1) (2)

4.5 *[Interpretasie, ontleding en sintese van bewyse uit al die bronne – L2 – LU1 (AS3); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]*

- Die Nasionale Party het vermoed dat die WVK partydig was teenoor die ANC
- Die WVK is saamgetel om die misdrywe aan beide kante bloot te lê
- Nasionale Party het volgehou dat hulle die burgers van die land beskerm het
- WVK het nie amnestie aan baie sekuriteitspolisie verleen nie
- Verhore van die WVK het nie vir die staat die geleentheid gegee om die teendeel te bewys het nie
- Die proses was vinnig en is dikwels verleng deur die aanhoor van amnestie en die getuienis van slagoffers
- Tot op hede word daar nog etlike grafte ontdek
- Die noodtoestand wat deur die NP uitgeroep was, was om misbruike en moordbendes weg te steek.
- Enige ander relevante punt

Gebruik die volgende rubriek om punte toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Kan nie bewyse of bewyse uit die bronne op 'n elementêre manier onttrek nie, bv. Toon min of geen begrip van die verdenking wat teen die ANC ingebring is nie • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor die onderwerp te skryf of kan nie oor die onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse is grotendeels relevant en het in 'n groot mate betrekking op die onderwerp, bv. toon 'n mate van begrip van die verdenking wat teen die ANC ingebring is • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik toepaslike bewyse uit die bronne bv. toon 'n deeglike begrip van die verdenking wat teen die ANC ingebring is • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie doeltreffend in 'n goed georganiseerde paragraaf wat 'n begrip van die onderwerp toon 	Punte: 5 – 6

(6)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

4.6.1 [*Bepal en bou 'n argument op gebaseer op bewyse en deur gebruik van analitiese en interpretasievaardighede*] - L1 – LU1 (AS3 & 4); LU2 (AS1, 2 & 3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]

Kandidate moet die volgende in hulle respons insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet bespreek of hulle saamstem of nie saamstem nie dat die WVK 'n sukses was

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate behoort hulle opstel met 'n relevante inleiding te begin en sê of hulle saamstem of nie saamstem nie

UITBREIDING

STEM SAAM

- In sommige gevalle was daar opregte verbintenis tot versoening
- In sommige gevalle was slagoffers bereid om te vergewe
- Mense het na vore gekom om te vertel wat hulle geweet het
- Oortreders het met bewyse na vore gekom wat in 'n hof moeilik sou gewees het
- Ander slagoffers het besluit om die WVK uit te daag
- WVK het dit reggekry om dinge te ontbloot wat nie in 'n gewone hof moontlik was gewees nie
- Versoening is bereik
- Katastrofe is vermy
- Die land is 'n nuwe kans op die lewe gegee

STEM NIE SAAM NIE

- Baie hooggeplaaste staatsamptenare het nie na vore gekom om te getuig nie
- Baie gruwels is onaangeraak gelaat
- Baie slagoffers het gevoel dat hulle tekort gedoen is deur die WVK-verhore en het kriminele klagtes gelê
- PW Botha staan onverskillig teenoor die begeerte na vrede, versoening en nasiebou
- Vir baie mense is daar nog nie rekenskap gegee nie
- Enige ander relevante respons
- Slot: Kandidate moet hulle redenasie met 'n gepaste gevolgtrekking afsluit. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 in hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te beoordeel.

2.4.2 4.6.2 *[Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument op te bou met gebruik van die bronne en eie kennis om die argument te staaf] – L2 – LU1 (AS3 & 4); LU2 (AS1, 2 & 3); LU3 (AS1, 2, 3 & 4)]*

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle respons insluit:

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf oor die werk van die WVK.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet die werk wat deur die WVK gedoen is, assesseer.

UITBREIDING

Kandidate moet die volgende evalueer:

- Werk van die WVK
- Versuim van hooggeplaaste amptenare om na vore te kom en getuie nis te lewer
- Gemeenskaplike verantwoordelikhedsposisie wat die ANC ingeneem het, het dit moeilik gemaak om individue wat vir menseregteskendings verantwoordelik was, te identifiseer.
- Die aard van die verhore het dit moeilik gemaak om die getuies of slagoffers onder kruisverhoor te plaas
- Die gebrek aan regterlike mag deur die WVK was aan die einde die hoofuitdaging
- Die omvang van die WVK-ondersoek was wyd genoeg
- Baie families is nog steeds in die donker oor wat van hulle familieledede geword het – geen rekenskap is oor baie van hulle gegee nie
- Enige ander relevant punt
- Slot: Kandidate moet hulle redenasie met 'n gepaste gevolgtrekking afsluit (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 in hierdie dokument om die uitgebreide skryfwerk te beoordeel. [75]

TOTAAL: 150